

1. UVOD

Nema krivice, a samim tim ni krivičnog djela ukoliko je u datom slučaju, dejstvom određenih okolnosti, isključeno svjesno ili voljno postupanje počinioca krivičnog djela. Subjektivni osnovi za isključenje krivičnog djela su:

1. Neuračunljivosti,
2. Sile i prijetnji,
3. Stvarne zablude,
4. Pravne zablude¹.

Osnovni element svake krivice predstavlja uračunljivost čije postojanje se kod samog počinioca krivičnog djela uvijek pretpostavlja. Zbog toga se u Krivičnom zakoniku Republike Srpske ne određuje pojam uračunljivosti već daje pojam neuračunljivosti, pri čijem postojanju ne postoji dato krivično djelo. Iz teorije krivičnog prava, razmatrajući pri tome pojam krivičnog djela, učimo da nema krivičnog djela bez subjektivnog dijela krivice. Teorija samog krivičnog prava ipak nije u stanju da adekvatno objasni nekim pravnim laicima kako da nazovemo postupke neke osobe koja se sa stanovišta zakona ne smatra zapravo krivom, jer u trenutku izvršenja djela nije bila ni uračunljiva.

Sa stanovišta krivičnog prava lica s mentalnim poremećajima izazivaju najčešće interesovanja kao mogući počinioci krivičnih djela. Svaka vijest o izvršenju nekog svirepog, podmuklog ili nekog masovnog ubistva izaziva slične reakcije javnosti: poput radoznalosti, zgražanja, saosjećanja sa porodicom žrtve. Često ćemo i kada zapravo ne znamo ko je učinio neko krivično djelo svi prokomentarisati da je to mogao uraditi samo neki ludak. Predrasude javnosti su pretežno, da teška krivična djela s elementima nasilja čine samo duševno poremećene osobe.

¹ Eliot M., Zločin u savremenom društvu, Sarajevo, 1962.

Niko ne može opovrgnuti da oni čine neka krivična djela, međutim samo oko 4% od ukupnog broja duševnih bolesnika registrovano je kao izvršioci nekakvog krivičnog djela. Laičko posmatranje nekih opasnosti duševno bolesnih osoba često je dosta gore nego što to zapravo jeste, zbog toga su opasne i zablude, predrasude ili na osnovu toga zasnovane određene procjene².

² Eliot M., Zločin u savremenom društvu, Sarajevo, 1962.